

Bistveni prilastek narodne samobitnosti

Ze nekaj časa teče pravda o enakopravnosti treh jezikov na slovanskem jugu: slovenščini, hrvaščini in srbsščini, poleg macedonščine in bolgarščine.

V prvi polovici 19. stoletja sta Ljudevit Gaj in Stanko Vraz prinesla teorijo, naj bi se jeziki na slovanskem jugu zlili v enega samega, ki naj bi se imenoval ilirski, po starih prebivavcih teh krajev. Ilirščina bi bila torej zmes slovenščine in srbohrvaščine. Enotni jezik naj bi nudil tudi temelje za razvoj enotne jugoslovanske kulture. Čeprav sta Gaj in Vraz odkazala hrvaščini prvenstveno besedo pri enotnem jeziku, so se ogrevali za ilirsko gibanje tudi nekateri Slovenci, izpostavljeni hudemu raznarodovalnemu pritisku. Sklicevali so se na številčno moč, češ, čim več nas je skupaj, tem težje nas bo narodni in politični nasprotnik pogazil. Dalje, že tako smo Slovenci majhen narod, kulturnih samobitnih proizvodov pa imamo le za »en robec« in se torej kar odpovejmo svoji lastni kulturi in jeziku ter se dajmo utopiti v občestvu podobno govorečih sosedov.

Tedanji kulturni velikani med Slovenci, zlasti Prešeren in Čop, so pa odločno odklanjala take politične in kulturne podmele o nekem umetnem zlivanju v nenaravno jugoslovensko ilirščino. Pravilno sta sodila, da se je tudi slovenski jezik že tako razvil, da moremo v njem izraziti vsa čustva in hotenja, v pesmi in v nevezani obliki, kakor katerikoli drugi narod v svojem jeziku. Nenaravna in prisiljena skovana ilirščina je takrat propadla. Slovenski književni in jezikovni razvoj je šel od Prešerna preko Cankarja, Župančiča do najnovejših blikovavcev naše besedne umetnosti svojo zmagovito pot naprej.

Materino besedo, kot enakopravno z drugimi, so očetje ohranili sinovom.

Danes smo pa žal priče, kako se sinovi odrekajo tej kulturni dedščini in kako hočejo gotovi »bratje« v imenu neke večje skupnosti potisniti slovenščino kot pastoriko v kot. Tu ne mislimo na tiste odpadnike pri nas v zamejstvu, ki se radi na videz trkajo na hejslovanske prsi in hočejo Slovence zastopati v javnosti kot voditelji, v resnici pa jim gre zgolj za osebne koristi in časti ter za veljavo v kaki tuji stranki, v katero so se zapisali, da to dosežejo. Take vrste ljudem ne pomaga razlaga ali protirazlaga o ilirščini in še manj pojasnjevanje resnice, da je prav jezik bistveni prilastek narodne samobitnosti.

Pojav narodnostnega in jezikovnega rene-
(Nadaljevanje na 2. strani)

DE GAULLE NOČE ANGLIJE V SET

Vse kaže, da bo tudi sedanja britanska ponudba za pristop k Skupnemu evropskemu trgu odklonjena. Francoski predsednik, general De Gaulle je namreč na svoji tiskovni konferenci v terek na splošno presnečenje postavil take pogoje za britanski pristop, da jih Velika Britanija nikakor ne bo mogla in hotela sprejeti. Izjavil je namreč, da bi bilo treba premagati »ogromne ovire«, da bi lahko sprejeli Anglijo v SET. In te ovire so po njegovem naslednje: Velika Britanija uvaža večino svojih živil iz mnogih držav po svetu, kjer jih kupuje zelo poceni. Če pa bi pristopila k Skupnemu trgu, bi morala kupovati dražja živila v okviru Skupnega trga in to bi uničilo britansko trgovinsko bilanco. Če pa bi od nje ne zahtevali, da kupuje živila na Skupnem trgu, bi s tem razveljavili pravilnik Skupnega trga in odpadel bi eden izmed glavnih razlogov, da je Francija (ki ima na prodaj velike količine živil) sploh članica Skupnega trga.

Kot drugi razlog je navedel De Gaulle nihanje britanskega funta šterlinga v nasprotju s stabilnimi valutami šestih držav Skupnega trga. Šele če bi postal funt stalnejši, bi »postale stvari drugačne«, je rekel. Tretjo oviro za britanski pristop vidi

De Gaulle v navezanosti britanske politike na Združene države, obstoj Commonwealtha in obveznosti, ki jih imajo Angleži še vedno na raznih koncih sveta. »Kako bi bilo mogoče združiti politiko Sestih z britansko politiko?« je vzkliknil. Edini možnosti za britansko povezavo s SET-om vidi v tem, da se ta popolnoma spremeni, ali da se mu Velika Britanija samo pridruži ali da »globoko spremeni svoje gospodarstvo in politiko«.

De Gaullovi pogoji so povzročili veliko razočaranje tako v Veliki Britaniji kot v tistih krogih Skupnega trga, ki so naklonjeni britanskemu pristopu. V Angliji menijo, da je De Gaulle »prekosil najbolj pesimistična predvidevanja«. »Times« poziva ministrskega predsednika Wilsona, naj se ne odpove težnji po združitvi s SET, in »naj pripravlja teren za tisti dan, ko De Gaulle ne bo več vodil francoskih zadev«. De Gaulle je namreč že zelo star in bo lahko vodil francosko politiko le še par let. Pa tudi njegov notranji položaj je, kot znano, zelo šibak in Angleži upajo, da ga bo opozicija prej ali slej spodnesla, nakar bi se odprla vrata za vstop Velike Britanije v SET, katera zdaj tišči samo trmasti francoski predsednik, ki ima Angleže v želodcu.

KONEC DIVJANJU PO CESTAH!

V nedeljo zvečer se je zgodila na poti iz Zgonika proti Trstu huda avtomobilska nesreča, pri kateri je izgubila življenje 20-letna Rita Fabretti, tajnica farmakološkega instituta na tržaški univerzi, dve drugi osebi pa sta bili hudo ranjeni. Le vozniku, mlademu inženirju, ki je povzročil nesrečo, ker je prehitro vozil, se ni nič zgodilo. A vse življenje ga bo pekla vest, da je lahkomišelnost uničil življenje mladega dekleta.

To je seveda samo ena izmed mnogih nesreč, ki se dogajajo na cestah na Tržaškem, a ne samo na glavnih. Vsako nedeljo smo priče, kako divjajo tržaški avtomobilisti tudi po stranskih cestah, ki vodijo v komaj nekaj kilometrov oddaljene kraje. Mnogi vozijo s 100-kilometrsko brzino in ker so ceste ozke, jih vsak hip zanaša čez sredino, tako da predstavljajo stalno nevarnost za tiste, ki vozijo nasproti. Prehitevajo za vsako ceno. Skupine več avtomobilistov tudi kar tekmujejo v prehitevanju in v medsebojnem kosa-nju v drzni vožnji in žrtev takega tekmovalja je očitno postala, sodeč po poročilih o nesreči, tudi nesrečna Rita Fabretti.

Končno pa so tu tudi še pešci. Svojičas so bile ceste med kraškimi vasi v tržaški oko-

lici prav primerne za peš izlete skozi lepo kraško pokrajino. Tudi zdaj nas vabi pomladna narava na tak zdrav sprehod. Toda spričo motoriziranih divjakov je postal zdaj tak sprehod že skoro smrtno nevaren in vendar bi morale biti te stranske ceste predvsem za tiste, ki hočejo uživati lepoto narave. Tudi s počasnejšo vožnjo lahko vsak avtomobilist doseže naše vasi v desetih minutah. Nekaj minut pač ne igra vloge, če jim je res do lepega izleta v naravo.

Čudimo se oblastem, da ničesar ne ukrepejo za varstvo prometa na stranskih cestah. Vsaj ob nedeljah popoldne bi lahko poslale kako letečo patrolo prometne policije tudi na take ceste, recimo na tiste proti Repentabru, Velikemu Repnu, Zgoniku itd. (Tudi za kontrolo glede zaščitenega cvetja). To bi morale zahtevati tudi naše občinske uprave, saj plačujejo naše vasi velik krvni davek avtomobilskemu prometu, kot dokazuje tudi smrt malega Siega nekaj dni pred smrtjo Rite Fabretti.

Takih nedolžnih žrtev avtomobilskih divjakov pa je že na desetine in verjetno na stotine.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 21. maja, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Pravljica o starih igračah«. Napisala Jadviga Komac; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 15.30 »Premetena vdova«. Komedijska v treh dejanjih, napisal Carlo Goldoni, prevedla Lelja Rehar. Igra RO., režira Jože Peterlin; 18.30 Sodobne novele — Bruno Pignogni: »Kako sva hodila s stricem na gričec«; 20.30 Iz slovenske folklorne — V starih časih: Lelja Rehar: »Na Svjetuo guoruo«; 22.10 Sodobna glasba.

• PONEDELJEK, 22. maja, ob: 11.50 Popevke treh rodov; 12.10 »Mirko Rupel«, (Franc Orožen); 13.30 Priljubljene melodije; 18.00 Odvetnik za vsakogar, pravna posvetovalnica; 19.00 Tržaški pripovedniki: »Alojz Rebul«, pripravil prof. Martin Jevnikar; 21.00 Kulturni odmevi; 22.30 Romantični samospevi Franca Schuberta.

• TOREK, 23. maja, ob: 11.50 Zvočne razglednice; 12.00 Iz slovenske folklorne — V starih časih: Lelja Rehar: »Na Svjetuo guoruo«; 17.20 Italijansčina po radiju; 17.40 Glasba za vaš transistor; 18.30 Iz niza javnih koncertov Radia Trst v sezoni 1966-67. Vokalni oktet »Planika« pod vodstvom Franca Valentinčiča; 19.10 Plošče za vas, quiz oddaja, pripravil Danilo Lovrečič; 20.35 Arthur Honegger: »Antigona«, glasbena tragedija; 22.25 Koncert kitarista Dragotina Lavrenčiča.

• SREDA, 24. maja, ob: 11.50 Glasovi in slogi; 12.10 Pomenek s poslušavkami; 13.30 Melodije iz filmov in revij; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 19.10 Higijena in zdravje (dr. Rafko Dolhar); 19.25 Moški zbor iz Repentabra, vodi Mirko Guštin; 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.15) Knjižne novosti — Jacobus Gallus: »Harmoniae Morales« (prof. Ubald Vrabc).

• ČETRTEK, 25. maja, ob: 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.50 Zbor ljubljanskih bogoslovcev, vodi Jože Trošt; 11.30 Tržaški motivi; 12.00 Za smeh in dobro voljo; 14.45 Karakteristični ansambli; 17.00 Koncert komornega orkestra »Ferruccio Busoni« iz Trsta; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše. Pripravila Krasulja Simoniti; 20.30 »Nauk hčerama«, enodejanka, napisal I. A. Krylov, prevedel Ivan Savli. Igra RO., režira Stana Kopitar; 21.30 Poje Alenka Pinterič z ansamblom »5 fans« iz Trsta; 22.40 Slovenski solisti.

• PETEK, 26. maja, ob: 11.50 Vokalni ansambli; 12.10 Med tržnimi stojnicami, pripravila prof. Tone Penko; 13.30 Glasbeno potovanje okoli sveta; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 O glasbi govori: skladatelj, pripravila Dušan Pertot; 19.10 Moj prosti čas; 20.35 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe.

• SOBOTA, 27. maja, ob: 11.50 Orkestri lahke glasbe; 12.00 Kulturni odmevi; 13.30 Semenj plošč; 15.00 Glasbena odgaja za mladino, pripravila Dušan Jakomin; 15.50 Avtoradio; 16.05 Pregled italijanske dramatike. Pripravila Josip Tavčar in Jože Peterlin (28. in zadnja oddaja) Sodobno Italijansko gledališče; 17.20 Dialog — Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu; pripravila Vilma Kobal; 18.30 Retrospektiva jazz (Segio Portaleoni); 19.10 Družinski obzorik — »Upravičene in neupravičene kritike mladih«; 19.25 Nastopi zabavnih ansamblov na Radiu Trst; 20.35 Teden v Italiji; 20.45 Moški kvintet »Niko Stritof«; 21.00 Za smeh in dobro voljo. Besedilo Danila Lovrečiča; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Za prijeten konec tedna.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 21. maja, nedelja: Feliks, Valent
- 22. maja, ponedeljek: Milan, Helma
- 23. maja, torek: Zeljko, Deziderij
- 24. maja, sredo: Cvetka, Marija
- 25. maja, četrtek: Telovo, Nasko, Urban
- 26. maja, petek: Dragica, Filip
- 27. maja, sobota: Janez, Magdalena

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphi« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Tito spet izvoljen za predsednika

Na skupni seji vseh petih zborov zvezne skupščine je bil v sredo, 17. t. m., maršal Tito ponovno izvoljen za predsednika SFR Jugoslavije. Zanj je glasovalo 642 poslancev, dva pa sta oddala be'i glasovnici. Njegov mandat bo trajal štiri leta.

Po izvolitvi je predsednik Tito imel daljši govor, v katerem je obravnaval tako aktualna mednarodna kot notranja vprašanja. Omenil je najprej nevarno napetost zaradi vojne v Vietnamu, opozoril na potrebo, da se izdatneje pomaga nerazvitim državam, negativno ocenil državni udar v Grčiji ter izrazil mnenje, da se je položaj v Evropi v zadnjem času zboljšal.

Glede na notranji razvoj v Jugoslaviji je izrazil zadovoljstvo nad dosedanjim razvojem družbene in gospodarske reforme, govoril je o potrebi, da se še bolj utrdi dinar, in poudaril pomen samoupravljanja. Zanimivo je, da je predsednik opozoril na potrebo, da se poveča avtoriteta Varnostne službe. »Njene kadre in tehnično opremo — je dejal — je treba čimbolj usposabljalati in izpopolnjevati, da bi lahko služba odkrivala in preprečevala vplive in delovanje sovražnikov socializma in naše države tako zunaj kot tudi znotraj.« Omenil je nadalje vprašanja mednarodnih odnosov, pri če-

mer je dejal, da sta potrebni »idejna jasnost in doslednost v praksi glede vseh aspektov nacionalnega vprašanja kot tudi prihodnjega razvoja in krepitev jugoslovanske socialistične skupnosti.« »Zdi se mi — je še izjavil — da se nam ni posrečilo jasnih in podrobnih stališč v programu ZKJ in v naši ustavi dovolj utrditi in uveljaviti v vseh plasteh naše družbe.«

Na koncu je poudaril, da stoji pred zvezno skupščino zapletene naloge, zlasti kako prilagajati politični in pravni sistem potrebam in zahtevam samoupravljanja ter socialističnih družbenih odnosov.

—0—

Novice po svetu

V Vatikanu se govori, da bo papež verjetno poromal tudi v Lourdes. Bajje ga bo predsednik De Gaulle povabil v Francijo. Skoro gotovo pa je, da se bo prihodnje leto udeležil mednarodnega evharističnega kongresa v Bogoti, tembolj, ker so ga povabile že skoro vse južnoameriške države.

Na progi med Pistoio in Bologno je zdrvelo 10 težko naloženih tovornih vagonov s postaje Corbezi in do smrti povozilo pet delavcev, ki so popravljali progo v nekem predoru, pet pa jih je ranilo.

Na Siciliji so počastili dvajsetletnico obstoja avtonomne dežele. Na proslavi je govoril tudi ministrski predsednik Moro.

V Italiji se je silovito razpasla razvada obrizgavanja sadnega drevja z najhujšimi protiparazitnimi strupi, četudi že vse statistike dokazujejo, da je sadja že veliko preveč, ker ga ne morejo prodati. Ta razvada povzroča mnogo smrtnih žrtev. Te dni je umrla pri Rovigu 60-letna ženska, ki je po pomoti srknila nekaj požirkov strupa.

JUBILEJ DR. JOŠKA TISCHLERJA

Te dni je obhajal dr. Joško Tischler na Koroškem 65-letnico. Našim bralcem ga ni treba šele predstavljati: tudi pri nas ve vsak zaveden Slovenec, da je dr. Tischler ena najuglednejših in vodilnih osebnosti med koroškimi Slovenci, zlasti tistimi, ki se prištevajo h krščanskemu svetovnemu nazoru.

Sredi našega koroškega ljudstva je ves čas preživel z njim njegove žalostne in vesele dni — le da je bilo, kot znano, več turobnih kot veselih. Vedno je bil med tistimi, ki so naše koroške ljudi opogumljali in jim vlivali zaupanje v bodočnost. Veliko zaslug si je pridobil za utrjevanje slovenske narodne zavesti med našimi Korošci in za obnovitev njihovih političnih in drugih organizacij po zadnji vojni, ker jim je nazivem vse uničil, več sto družin pa so nacisti — kot znano — tudi izselili. Po vojni je bilo treba zato marsikaj začeti čisto znova, in povsod je dr. Tischler pomagal, kolikor je le mogel. Ves čas je bil tudi med zastopniki slovenske manjšine, kadar se je bilo treba na Dunaju ali drugje pogajati za njene pravice.

Prav posebne zasluge pa si je pridobil za ustanovitev in delovanje slovenske gimnazije v Celovcu, ki jo vodi že 10 let.

Tudi Slovenci v Italiji mu čestitamo k jubileju in mu voščimo še mnogo let zdravlja in uspehov v delu za pravice naših Korošcev in za ves naš slovenski narod.

BISTVENI PRILASTEK NARODNE SAMOBITNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

gatstva zasledimo tudi med rojaki onstran meje, v Sloveniji. Narodno odpadništvo ne prihaja samo od spodaj navzgor, ampak tudi obratno, ker ga podpirajo višje oblasti. Slovenščino naj bi premrežila srbohrvaščina.

V 3. letošnji številki obzornika »Jezik in slovstvo«, ki izhaja v Ljubljani, zasledimo članek »Za enakopravnost slovenskega jezika«, ki ga je napisal Jaka Avšič. Članek, bivši general, pokaže na neenakopravnost slovenščine s sledečimi dejstvi; izključna uporaba srbohrvaščine pri osrednjih upravnih oblasteh in v vojski; neupoštevanje določila republiške ustave o slovenskem poslovnem jeziku v Sloveniji; neenako obravnavanje slovenščine in srbohrvaščine kot obveznih učnih predmetov v šolah. Članek navaja jugoslovansko ustavno načelo o enakopravnosti jezikov kot prvi pogoj za uveljavljanje samoupravnih pravic. Glede jezika v vojski navaja zapisnik z II. zasedanja AVNOJ-a, in sicer besede predsednika Tita: »V vojski morate imeti slovenski jezik od vrhovnih komand do najnižjih enot.«

Avšič pravilno ugovarja tudi proti pre zgodnjemu obveznemu učenju srbohrvaščine v osnovnih šolah, ker se s takim mešanjem sorodnih jezikov zmedejo v šolarju pojmi o jezikovnem ustroju.

Važna pa je tudi ohranitev teritorialne podlage slovenskega jezika. To se pravi, da morajo znati slovenski jezik vsi, ki zasedajo delovna mesta na slovenskih tleh; in to tudi cariniki in drugi uradniki, ki prihajajo z juga.

Podali smo le nekaj misli o potrebi obrambe slovenskega jezika. Če se čuti taka potreba v Sloveniji, koliko bolj bi se morala pri nas, kjer mnogi že pozabljajo, da je jezik bistveni prilastek narodne samobitnosti.

R. B.

Kerenskijevi spomini

Za petdesetletnico ruske oktobrske revolucije je objavil svoje spomine tudi Aleksander Kerenski, ki je bil predsednik ruske revolucionarne demokratične vlade od februarja do oktobra 1. 1917. Zdaj živi kot begunec v Ameriki in je eden zadnjih še živih ljudi, ki so igrali najvidnejše vloge v dogajanju ruske revolucije. Star je 86 let. Po polomu carskega režima je on kot mlad socialistični odvetnik prevzel vladno krmilo, vendar si ga je dal kmalu spet izviti od boljševikov. Izkazalo se je namreč, da je bil slabši in ni obvladal dogodkov, ki so ga prevrnili. V svojih »Spominih« se opravičuje za svojo neodločnost in nesposobnost in pripisuje krivdo za to, da je padla ruska država pod oblast boljševiškega totalitarizma, namesto da bi se bila izoblikovala resnična demokracija socialno-demokratskega tipa, vsem drugim samo ne sebi.

»Dokler je šlo za to, da se razvname množice s kakim lepim govorom, je bil Kerenski sposoben obvladati teren. Ko pa je šlo zares, za velikanske probleme zemlje, kruha in miru, tedaj se je njegova šibkost popolnoma razkrila.« je zapisal neki komentator njegovih spominov. »To ni bil čas formalnih ustavnih rešitev, ampak konkretnih, točnih in hitrih političnih odločitev. Kerenski pa je nihal med nasprotujočimi se pritiski, ovit v meglene zavese svojega lastnega govorniškega zanosa in sentimentalizma, ki ga je zanašal včasih v histeričnost in ga pehal izmenoma v skrajni optimizem in skrajni pesimizem.« trdi o njem Chamberlin v svoji »Zgodovini ruske revolucije.

Seveda pa krivda za polom ni bila samo Kerenskijeva. Primanjkovalo mu je tudi opore zaveznikov na Zahodu in sposobnih sodelavcev in svetovavcev, kar pa je bila spet posledica predolgega avtoritarnega carskega režima, ki je onemogočil demokratično in svobodoljubno vzgojo mladih generacij in zlasti političnih talentov. Tako se je dal Kerenski zapeljati v novo ofenzivo proti Nemcem in Avstrijcem, kljub temu da sta bila ljudstvo in vojska sita vojne. Doživel je poraz in to je bil začetek konca njegove vlade in nekajmesečne demokracije v Rusiji. Kerenski ni nikoli domel, da zahtevajo take zgodovinske spremembe, kakor so tedaj nastopile v Rusiji, trdih, odločnih in aktivnih ljudi z jasnimi idejami in programi, ne pa samo dobrih govornikov in debaterjev.

Njegovi spomini so izšli tudi v italijanskem prevodu.

UMRL JE ARTURO CRONIA

V zdravilišču Abano Terme je umrl 11. t. m. ugledni italijanski slavist Arturo Cronia.

PREJELI SMO

ODGOVOR PROF. MERKŪJU

V novi številki revije »Zaliv«, v članku »Knjiga v lepi slovenščini«, se obregne prof. Pavle Merku med drugim ob »tragikomično dokazovanje Novega lista, da je slovenščina germanski jezik«.

Ker stvar, ki jo obravnava njegov članek, ni ma nič opraviti z razpravo o izvoru Slovencev, ki jo objavlja N. l., si to razlagam tako, da je hotel prof. Merku pač izkoristiti prvo priložnost in udariti po moji razpravi, ki mu iz tega ali onega razloga ni všeč. To pa je storil na tak način, da se moram temu čuditi, saj če se mu katera mojih tez ne zdi verjetna, naj jo s stvarnimi dokazi pobije. S tem bo napravil uslugo jezikoslovju in etnografiji ter mene prisilil, da še točneje preverim resničnost svojih tez. (Seveda pa nisem nikoli trdil, da je slovenščina germanski jezik, ampak le, da ima zelo veliko staronordijskih elementov, kar je čisto nekaj drugega). Če tega ne bo storil, si bom moral pač misliti, da je prof. Merku močnejši v rabi nesimpatičnih pridevnikov kakor v zbiranju dokazov proti mojim tezam.

N. H.

Novice po svetu

Štirje razbojniki so oropali v Londonu denar za plače nameščencem dnevnika »Times«. Odnegli so 49.000 funtov (85 milijonov lir), potem ko so z amonijakom oslepili dva uradnika, ki sta prenašala kovčka z denarjem. To se zdaj v Angliji že kar ponavlja.

Nova grška vojaška vlada je zaprla mejo z Jugoslavijo in zabranila mali mejni promet. Odpovedala je sporazum o takem prometu. Grške oblasti so tudi aretirale nekaj jugoslovanskih državljanov pod obdolžitvijo, da so vohunili. Tudi grški strah ima velike oči.

IZSEL JE »ZALIV«

Izšla je peta številka tržaške revije »Zaliv«, ki je spet dvignila precej prahu, zlasti zaradi teze uredništva, da nam je potrebna nova leva stranka. Ta naj bi zajela tiste Slovence, ki so ostali po samorazpustu NSZ brez svoje politične organizacije.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

V SREDO, 24. MAJA OB 21. URI

(abonma premierski A1 in A3 ter abonma prva ponovitev B1).

ZA SOBOTO, 20. T. M. NAJAVLJENA PREMIERA JE BILA PRELOŽENA ZARADI SMRTI REŽISERJEVE MATERE

V CETRTEK, 25. T. M. OB 16. URI

Silvano Ambrogi

BIROZAVRI

(I Burosauri)

Prevod: NIKO KOSIR — Zvočni efekt: PAVLE MERKU' — Režija in odrska realizacija: J O Z E B A B I C

Prodaja vstopnic vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma. Rezervacije na telefonu 73-42-65

V NEDELJO, 21. MAJA OB 17. URI
V PROSVETNI DVORANI ALBERT SIRK
V SV. KRIZU

V TOREK, 23. T. M. OB 20.30

V KINO DVORANI V SKEDNJU

ALFRED NÉOCLES HENNEQUIN

MOJE DEJE

komedija v treh dejanjih

Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni dvoran.

DOKTOR SMRTI

6

LEV DETELA

Mohamed je izginil na hodniku. V nervoznih požirkih sem srebral kavo.

Kaj če profesor ni normalen... Tiste zelene zvezde... Čudne slutnje so me obletavalale.

Zamorec je pridrsal z nad dva metra dolgim zelenim kovčkom vrste saratoga, ki ga uporabljajo nekateri angleški trgovski potniki — in pa morilci, saj se v njegovih notranjosti z lahkoto skrrije celotno truplo!

»Postavi na tla!« je zapovedal profesor.

Zamorec je poslušno ubogal. Neverjetno bitje! Profesor je pristopil k kovčku, radovedno sem mu sledil. Že od nekdanj sem se zanimal za zgodovinska vprašanja, mumija me je začela privlačevati.

Profesor je odprl pet zapahov na kovčku in dvignil pokrov... Ko sem hotel pogledati v notranjost kovčka, sem zaslišal pretresljiv krik profesorja... Profesorja? To ni bil človeški krik, to je bil krik blazneža.

Odrevenel sem od groze. V kovčku je ležalo truplo kitajskega zdravnika, ki mi je pomagal ponoči. Truplo je bilo iznakaženo,

Kitajčev trebuh je prebadalo ozko kitajsko bodalo!

Ozrl sem se k profesorju. Z rokami si je zakrival oči. Mohamed je brezbrizno motril strop...

Nenadoma se je profesor zbral in velel Mohamedu: »Pokličite po telefonu policijo. Umor Gnusen umor. Kdo nam je ukradel mumijo? Kdo nam je vtihotapil to truplo?«

Zamorec je z lesenimi koraki oddrsal na hodnik. Čez sobo sta bliskali leči profesorjevih naočniokv, sredi sobe je ležal nenavadni kovček s Kitajčevim truplom.

Tretje poglavje: Prostori prof. Kvadratnika

Skozi mojo izmučeno glavo so vozile blodne sanje: moj spanec je bil nemiren, napolnjen s strahovi, blaznimi mislimi, tesnimi neprijetnostmi. Čeprav sem bil sobo zaklenil, se mi je zdelo, da bo doktor Kvadratnik nenadoma zakašljal na hodniku, zarožljaj s težkim železnim ključem, odprl vhodna vrata. Ali pa se bo prikazalo obličje grozovitega blazneža iz predmestne gostilne, ki me je skušal ubiti na pragu novega dneva. Od tre-

nutka do trenutka se je skozi temo zasvetila Mohamedova brezizrazna glava: srepa, krvoločna, divja črna Afrika neprijetnega profesorja Kvadratnika!

Ko sem se zjutraj umival, so se mi roke tresle in mi je malo dvakrat ali trikrat padlo na tla.

Po hodniku se je zopet smukal policijski komisar, ki sem ga spoznal že včeraj, in zopet je donel Kvadratnikov glas širom po hiši in pripovedoval, da je zadeva z umorjenim Kitajcem neverjetna in nerazumljiva.

Policijski komisar se je ustavil tudi pri meni. Dobrohotno se je nasmehnil, z užitkom potegnil cigaro in me potrepljal po ramih.

»No, kako je, naš Homer. Gotovo ste prijetno spali... Kljub tem neljubim dogodkom...«

»Ste že našli kakšno sled?« sem radovedno vprašal.

»No, veste,« je rekel komisar, »zadeva je precej zapletena. Celotno hišo smo natančno pregledali. Nobenega prstnega odtisa nismo mogli najti, čeprav smo tudi najneznatnejši kotiček preiskali z nadvse močnimi lupami. Čudna zadeva... Domnevam, da gre za kakšno predmestno tolpo... In tisti dogodek v krčmi, z vami. Tudi velika uganka... Za enkrat ne moremo naprej, Skoraj zagata.«

(Dalje)

Tržaškega

Velik praznik na dolinski srednji šoli

V soboto, 13. maja je bil na dolinski srednji šoli res pomemben praznik. Ta dan je bila namreč šola slovesno poimenovana po pesniku Simonu Gregorčiču. Vse je bilo kakor naročeno: lep sončen dan, številna udeležba in prijetno razpoloženje.

Točno ob enajstih je stopil na govorniški oder pred šolo ravnatelj dr. Aldo Štefančič, ki je najprej pozdravil navzoče, med njimi v prvi vrsti šolskega skrbnika prof. Angioletti, župana Dušana Lovriho, svetovalca pri šolskem skrbništvu dr. Bašo, pedagoškega svetovalca prof. Miheliča, deželnega svetovalca dr. Škerka, škofijskega vikarja msgr. Škerla, zastopnika tržaške radijske postaje dr. Sancina, dr. Franca Tončiča, pokrajinskega odbornika Sašo Rudolfa, tajnika SpZ Edvina Švaba, ravnatelj slovenskih nižjih in višjih srednjih šol in ostale.

Po pozdravnih besedah je ravnatelj pojasnil, kako je prišlo do poimenovanja šole po Simonu Gregorčiču. Zahvalil se je vsem dobrotnikom, ki so darovali potrebni denar za pesnikov kip, ki ga je res mojstrsko izdelal akademski kipar Zdenko Kalin, ter županu in občinskemu odboru dolinske občine za okusno izdelano marmorno ploščo na pročelni strani šolskega splotja. Nato pa je z izbranimi besedami počastil »Goriškega slavčka«, čigar ime bo odslej nosila dolinska srednja šola.

Zatem je govoril dolinski župan Dušan Lovriha, ki je v lepih besedah podal nekaj mladostnih spominov na čase, ko je bila lepa domača beseda pregnana iz javnega

redom, ki so ga izvajali dijaki in dijakinje v prekrasnih domačih narodnih nošah. Vse točke sporeda so bile tako zanimive in pristrčne, da je čas kar prehitro minil. Brez kake posebne napovedi je dijak v narodni noši podal kratek pesnikov življenjepisa, njegovo delo in trpljenje, vmes pa so dijaki in dijakinje deklamirali najznačilnejše Gregorčičeve pesmi. Ves spored pa je poživljal šolski dekliski oktet, ki se je res potrudil.

Po proslavi pa so bili gostje povabljeni na zakusko v šolskih prostorih.

V nedeljo, 14. maja pa je bila v dolinski kinodvorani zaključna akademija, katere prvi del je bil isti kot na slovesni proslavi v soboto, drugi del pa je obsegal ples dekliv v narodnih nošah in igra. Vse je bilo brezhibno. Samo to lahko povemo: če bi bila dvorana trikrat večja, bi bila polna. Takih prireditev si še želimo!

—0—

Repentabor:

BLAGODEJNI DEZ

Na naših poljih je bilo že precej občutiti sušo, ker že dolgo časa ni deževalo. V torek pa je po zelo oblačnem jutru začelo deževati in je kar precej namočilo. Vztrajno je deževalo tudi v sredo. Upamo, da bo za nekaj časa zaleglo. Tako si lahko obetamo tudi obilen pridelek sena, kar je za naše živinorejske vasi velikega pomena.

Naš repentaborski župnik, g. Zele, je še vedno bolan. Farani mu želimo čimprej njegava okrevanja. Isto mu iz srca želijo naši šolski otroci.

RAZPIS NATECAJA

za podelitev štipendij za izpopolnitev v slovenskem jeziku in literaturi

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo SR Slovenije

razpisuje

na podlagi jugoslovansko-italijanskega sporazuma o kulturni izmenjavi z dne 21. julija 1964 in kasnejših dodatnih sporazumov, sklenjenih v mešanem jugoslovansko-italijanskem odboru, predvidenem v 8. členu specialnega statuta, priloženega k Londonskemu sporazumu z dne 5. oktobra 1954,

natečaj

za podelitev šestih štipendij za študij in izpopolnitev iz slovenskega jezika in literature na univerzi ali pedagoški akademiji v Ljubljani za akademsko leto 1967/68.

Vsaka od navadnih štipendij znaša skupno 8.100 N din (810.000 S. din) za celotno akademsko leto. Namenjene so pripravi in specializaciji učiteljev osnovnih in srednjih šol s slovenskim učnim jezikom na področju pod italijansko upravo ter tistih oseh ki želijo poučevati na navedenih šolah.

Prošnje za dodelitev zgoraj navedenih štipendij lahko vložijo pripadniki slovenske narodnostne skupine, ki imajo diplomsko srednje šole ali višjo diplomu. Prošnje lahko vložijo tudi tisti, ki so že eno akademsko leto dobivali štipendije in jim je za dokončanje študija potrebno še enoletno bivanje v Ljubljani.

Štipendisti morajo vpisati kurz predavanj slovenskega jezika in literature na pedagoški akademiji ali filozofski fakulteti v Ljubljani, dobiti potrditev frekvence in polagati izpite ali kolokvije iz predavane snovi.

Nekolkovane prošnje, s kratkim življenjepisom prosilca in ustreznimi podatki, zlasti o dokončanem študiju in o morebitni dosedanji službi, naj prosilci vložijo pri šolskem skrbništvu v Trstu do 27. maja 1967.

SODNI PREKLIC DEZELNEGA SVETOVALCA PITTONIJA

Objavljamo izjavo, ki jo je podpisal obtoženi deželni svetovalec g. Arnaldo Pittoni pred tržaškim okrajnim sodnikom dr. Guglielmuccijem v kazenskem procesu zaradi obrekovanja dr. Jožeta Škerka in dr. Bogdana Berdona, odvetnika v Trstu:

»Danes bi se moral končati pred tržaškim okrajnim sodnikom kazenski proces, ki sta ga sprožila odvetnika Josip Škerk in Bogdan Berdon proti deželnemu svetovalcu g. Arnaldu Pittoniju v zvezi z zborovanjem, ki je bilo lani dne 1. februarja na županstvu dolinske občine.

Ko je sodnik sklical stranke, da bi skušali izključno sodno pojasniti obseg spora, je svetovalec Pittoni priznal, da ni nameraval žaliti poklicne časti omenjenih odvetnikov, in posebej, da ju ni nameraval niti ju ne namerava obtožiti, da bi bila spravila v žep denar razlaščenec, ter je obžaloval, da so drugi postavili v dvom njuno osebno poštenost.

Tožitelja sta te izjave vzela na znanje in se odpovedala predlogu za kazensko preganjanje. Zato je sodnik izdal odlok o ustavitvi kazenskega postopka.»

ARNALDO PITTONI, l. r., dr. JOŽE ŠKERK, l. r.
dr. BOGDAN BERDON l. r.
Trst, 15. maja 1967.

DISKUSIJSKI VEČER

Uredniki Mosta in Zaliva vabijo na diskusijski večer, ki ga prirejata reviji v petek 19. maja 1967 ob 20.30 v Mali Dvorani Kulturnega doma v Trstu. Po kratkih uvodnih referatih bo sledila debata o stedečih vprašanjih, ki so zadnje čase stopila v ospredje zanimanja slovenske inteligence v matični domovini in v zamejstvu:

- Ali ima danes Slovenec narodno zavest?
- Ali ima zavest o lastni državnosti?
- Ali je slovenstvo v stiski in zakaj?
- Ali ima tržaški Slovenec pravico, da se javno loteva teh vprašanj?

SLOVENSKO DOBRODELNO DRUŠTVO V TRSTU

organizira tudi letos svojo tradicionalno obmorsko kolonijo. Zato prosi vse tiste, ki bi v njej radi sprejeli, bolničarsko, ekonomsko in nadzorniško mesto, da predložijo pismeno prošnjo, v kateri naj navedejo vse osebne podatke.

Beneška Slovenija

Trbiž:

CESTE IN HUDOURNIKI

Prejšnji teden so se zbrali na trbiškem županstvu občinski odborniki in zastopniki Karnijske skupnosti. Razpravljali so o nujni potrebi, da se popravijo nekatere ceste in hudourniške struge v trbiški okolici. V poštev pride asfaltiranje pokrajinske ceste iz Rajblja do Nevejskega sedla. Popraviti jo je treba čimprej, ker bo postalo sedlo v kratkem času veliko športno in turistično središče. V slabem stanju je tudi državna cesta na Predil.

Pri urejevanju hudournikov bo pa treba začeti s strugo potoka Bartolo, ki je že ob lanski povodnji povzročil veliko škode. Pri Zabriškem potoku je enako, tudi ta ograja ob narastli vodi nekatere hiše v naselju.

Matajur:

TURISTIČNO SREDIŠČE

Veličastni gorski očiak bo v kratkem postal središče turistične dejavnosti. Zastopniki turističnih, planinskih in občinskih uprav so se pred dnevi zbrali v Čedadu na posvet za razvoj turizma na Matajurju.

SOLA GLASBENE MATICE V TRSTU

V NEDELJO, 21. MAJA, OB 17. URI
V MALI DVORANI KULTURNEGA DOMA

JAVNI NASTOP GOJENCEV

Sodelujejo gojenci oddelka za solo petje, klavir, dirigentski tečaj, godalni kvartet, orkester Glasbene Matice, ki ga vodi prof. Oskar Kjuder, ter mladinski pevski zbor »Kraški slavček« iz Nabrežine-Devina, ki ga vodita prof. Erminij Ambrozet in Sergij Radovič.
Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom nastopa.

življenja. To je povedal predvsem zato, da ib mladi rod bolje cenil veliko skupno pridobitev — slovensko šolo.

Za županom je spregovoril šolski skrbnik prof. Angioletti, ki se je najprej zahvalil za prijazno vabilo. Nato pa je podaril, da moramo ceniti pesnike, pisatelje in ostale umetnike, ki so doprinesli svoj delež k narodnemu napredku in kulturi. Prav zato mora biti ta proslava vzpodbuda dijakom, da bodo sledili zgledu velikega pesnika Gregorčiča.

Ob koncu zunanje proslave je zapel šolski pevski zbor Gregorčičevo »Veseli pastir«, nakar je v šolski veži blagoslovil Gregorčičev kip msgr. Škerl, ki je po končanem obredu spregovoril nekaj vzpodbudnih besed za dijake.

Končno je bila v največji šolski učilnici slovesnost s prijetnim in res izbranim spo-

Solkansko polje:**NASE ŽELJE IN SKRBI**

Po zadnjem dopisu v Novem listu se je tudi pri nas to in ono spremenilo. Mestna uprava je poskrbela za asfaltiranje ulice Brigata Etna, dočim so na ulici Scogli asfaltirali le majhen del.

Medtem ko se stanovanjci zahvaljujejo občini za popravljene ceste, izražajo željo, da bi se še ostali del uredil. Asfalta je zlasti potreben tisti kos, ki gre od križišča proti kmetškemu obmejnemu prehodu. Prav ob tem delu ceste stoji največ hiš in morajo stanovanjci požirati prah kot v starih časih. Saj vendar ne gre za bogvedi kako veliko razdaljo in tudi stroški bi menda ne bili preveč visoki.

Spretnega trgovskega pomočnika

SPREJME trgovina v Gorici

Pojasnila: Ulica don Bosco 14/1 - Gorica

Kmetje na tem koncu občine se precej ukvarjamo z rdečim radičem. Letos je imel precej dobro ceno; do 500 lir kilogram na debelo. Na žalost je pa vedno manj tega značilnega pridelka goriške okolice. Težko ga je gojiti, ker ga napada neka uš, komaj vidna s prostim očesom, posebno v mokrem vremenu. Tako je bilo lani in bojimo se, da bo tudi letos. Istega sovražnika ima tudi detelja lucerna.

Doberdobska planota:**UREDITEV CEST**

V zadnjih dneh tega meseca bo razpisana dražba za asfaltiranje 5 kilometrov dolge ceste iz Doberdoba do Devetakov. Sklep je že sprejel goriški pokrajinski odbor. Stroški za ta dela so preračunani na 16 milijonov lir in en četrt. S popravo in asfaltiranjem bo moralo začeti zakupno podjetje najkasneje v avgustu, tako da bi morala biti cesta končana vsaj v začetku jeseni.

Kaže, da bo prišlo tudi do dokončne ureditve občinske ceste z Vrha do pokrajinske ceste iz Zagraja do Devetakov. To je pa v zvezi s spremenbo občinske meje med Vrhom in Doberdobom.

- Hanaljska dolina

Za prva dela je nakazala deželna uprava že 14 milijonov lir. V gradnji je že cesta Ložec-Matajur, ki se bo v Čepleskih povezala s »panoramsko cesto«. Dokončala se bo tudi cesta z Matajurja do bajte pod prvimi snežišči. V gradnji je tudi nova električna kabina, ki bo dovajala tok turističnim in gradbenim napravam.

V najkrajšem času bodo izpeljali tudi smučarsko žičnico z višinske točke 1300 metrov do Matajurjevega vrha. Za to delo je potrebnih 30 milijonov lir, ki jih bo zbrala posebna delniška družba. Še na isti seji so jo ustanovili in podpisali za šest milijonov lir delnic. Udeleženci so pokazali, kako je treba take zadeve hitro in stvarno reševati.

NOV LIST

Danes teden je začel izhajati v Vidmu nov drevnik. List nosi naslov »Friuli Sera« in bo izhajal kot večernik. Urejuje ga časnikar Alvise De Jeso, ki je podpisan kot glavni urednik. Casnik nima še nobene politične barve.

Pevma:**ZDAJ PA BO?**

Želje in pritožbe v listih in na pristojnih mestih včasih le kaj premaknejo z mrtve točke. Zdi se, da je tako tudi pri naši krajšnici, ki vodi danes po razritem klanecu in med robidovjem od električne kabine pri Vinčičih do asfaltirane ceste proti Oslavju. Zgornji del te bližnjice je že davno urejen, spodnji je pa ostal v takem stanju kot prej. Nekaj delavcev se je že pred leti lotilo del tudi na tem koncu, potem pa je vse zastalo, bogsigavedi iz kakega vzroka.

Pred dnevi se je pa le nekaj zganilo. Na posredovanje pokrajinskega odbornika Waltritscha je goriški tehnični urad obljubil, da bodo začeli popravljati tudi to res potrebno bližnjico. Želimo le, da bi jo tako razširili in tlakovali kot zgornji del klanca nad cesto. Predvsem pa, da bi obljube dozorele še pred drugimi češnjami.

DRUŽINSKI IZLET

Slovensko planinsko društvo v Gorici bo priredilo v nedeljo 21. maja družinski izlet z avtobusom po Slovenski Benečiji. Odhod s Travnika bo ob 6.15. Izletniki se bodo peljali najprej do Cedada, kjer si bodo ogledali zgodovinske zanimivosti in mesto. Druga postaja bo v Čenti. Od tam bo šla pot v gorati del do vznožja Muzcev in na prelaz Tanameja, kjer se bodo izletniki ustavili ves časa, da si ogledajo sosedne vrhove. Po slikoviti soteski Učeje se bo izlet nadaljeval v Soško dolino domov. Udeleženci morajo imeti prepustnico ali potni list. Vožnja stane 800 lir, za nečlane 1000. Za hrano skrbi vsak zase. Izlet bo zelo zanimiv.

Dobro vpeljana trgovina kmečke stroke
v Gorici

SPREJME vajenca ali vajenka

Obrnite se za pojasnila: Gorica
Ulica don Bosco 14/1

Miren:**ZIVLJENJSKI JUBILEJ**

Ne samo vaščani, ampak tudi številni Goričani poznajo značilno osebnost Franceta Vuka iz Mirna. Ta in oni se je pa le začudil, ko je zvedel, da je France, po vsej soseski znan pod imenom »Tuma«, obhajal v ponedeljek svoj 70. rojstni dan, še vedno čil in krepak.

France je bil kot njegov brat Tonča Vuk eden izmed prvih, ki so v Mirnu in na Goriškem polagali temelje prosvetnemu delu. Spočetka skromen čevljarški obrtnik se je povzpел do vodilnih mest v čevljarški drugi. Mladina ga je še bolj poznala kot odrskega režiserja. Goričani so kaj radi za-

Iz Goriške

hajali v njegovo trgovino »Pri Krišpinu« v Raštelu. Med obema vojnama je pa naš jubilat dobro spoznal fašistične preganjavce, ki so mu prizadeli marsikatero bridko urico.

»Tuma« je pa vzdržal, čeprav je moral skrbeti za 8 otrok. Ko je pritiskala beda na vrata, se je vedro lotil rezljat celo jaslice in hlevčke, da jih je za božič prodal in skromno zaslužil. Ta žilica umetnosti mu je še danes ostala kot njegov »kunjček« in še vedno rad riše in izdeluje prav posrečene pokrajinske risbe; svet ob Vipavi in na Krasu se zrcali v njih.

Se vedno rad kaj dela in se najraje spominja tistih let med obema vojnama in v drugi vojni, ko je postalo potrebno tudi z žrtvami nastopati za naše pravice. On se ni nikoli odtegoval.

Naj bi Bog dal Francetu še moči in zdravja, da bi če ne pri delu vsaj v počitku čakal še drugi jubilej!

Dobro vpeljana trgovina kmečke stroke
je **NAPRODAJ**

v Gorici

Pojasnila dobite v Gorici, ul. don Bosco 14/1

Gabrije:**SMRT ZASLUŽNEGA MOŽA**

V torek popoldne so pokopali na domačem pokopališču povsod znanega možaka Andreja Pipana. Počakal je še do lani precej krepak in žilav starost 79 let. Pokojni Pipan je bil trden kmet, zaverovan v svojo zemljo in domačijo. Njej je posvetil vse svoje življenjske sile. Že v mladih letih je deloval v prosvetnih in gospodarskih društvih v sovodenjski občini. Po vojni je bil tudi več let odbornik in svetovavec v Sovodnjah.

Svoje glavno delo in skrb je pa posvetil domači posojilnici, ki se je pod njegovim vodstvom razvila v cvetoč denarni in gospodarski zavod. Lani so Pipanu podelili zlato medaljo za njegovo nesebično tridesetletno predsednikovanje. Pokojnika je vsa soseska cenila in poslušala marsikateri njegov modri nasvet.

Neprestano delo je tudi njega izčrpalo in je bolj kot boleznimi podlegel utrujenosti. Pogreba se je udeležila velika množica. Krsto so nosili občinski odborniki. Na grobu mu je spregovoril s slovo sovodenjski župan. Naj počiva v miru ta trdna slovenska korenina!

VZGOJNO PREDAVANJE

V »Gregorčičevem klubu« je bilo včeraj predavanje o pravilni vzgoji otrok z naslovom »Otrok v domačem okolju«. Govoril je profesor Milojko Vidmar, predavatelj pedagogike iz Ljubljane.

KMEČKA BANKA

GORICA, Ul. Morelli 14 — Tel. 22-06

Vam nudi ugodne pogoje za trgovske posle in bančne storitve (vezane in proste hranilne vloge, tekoče račune, posojila, vnovčenje in eskomptiranje trgovskih menic, posle z inozemstvom, menjava tujih valut, plačevanje davkov, telefona, luči itd.)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

„Moj dnevnik je del slovenske osvobodilne zgodovine“

EDVARD KOČBEK: »LISTINA«

(Konec)

V tem smislu Kočbek res dela zgodovino. Njegove knjige in zlasti »Listina« so del zgodovine in so hkrati že del slovenske bodočnosti, v oblikah, ki jih je mogoče za zdaj komaj zaslutiti. Ne more pa biti dvoma, da so njegova spoznanja in ideje soodločilno oplodile slovenskega narodnega duha za bodočnost. Kočbek je eden izmed tistih slovenskih ljudi, ki so si prišli najbolj na jasno o vsem našem narodnem bistvu, ki so najgloblje pridrli v skrivnostni smisel naše narodne eksistence, eksistence majhnega naroda na sečišču velikih etničnih blokov v Evropi, in ki nam smisel te izredne zgodovinske usode malega naroda najbolj jasno in razumsko, pa tudi metafizično najbolj globoko tolmačijo in s tem naš narodni obstoj in zgodovinski smisel odločno potrjujejo. Kočbekova »Listina« je tako dejansko tudi dokument celotne slovenske narodne volje po življenju in afirmaciji, dokument v taki meri, kakor so bili to nekdanji slovenski kmečki upori, tabori v boju proti Turkom, Trubarjeve knjige, Prešernove poezije ali Krekov trud za organizacijo slovenskega kmeta in delavca v boju za gospodarski in narodni obstoj — sami temeljni kamni, na katerih stoji danes in se dograjuje slovenska narodna eksistenca. Knjiga je imela poleg tega, vztrajnega dela in boja, v slovenski zgodovini vedno velikanski pomen in tak pomen imajo Kočbekove knjige, četudi morda komu to še ni čisto jasno, ker gleda na knjigo samo z literarnega stališča.

Tu se ne bi rad spuščal v podrobno ocenjevanje Kočbekovih zapiskov zgodovinskega pomena, kajti to je snov, ki bi zahtevala spet celo knjigo. Reče pa se lahko, da ti njegovi zgodovinski zapiski jasno dokazujejo vso naravo Kočbekove osebnosti, ki je meditativna, filozofska in lirčna. Njegova dejanja imajo zato še tem večjo etično vrednost. Kočbek ni bil politik in to je tudi sam čutil ter na mnogih mestih tudi poudaril. Politično vlogo je bil prisiljen odigrati, ker ga je zgodovinsko dogajanje samo potisnilo na politični oder. Zato bi mu delal krivico, kdor bi presojal njegovo medvojno dejavnost samo s političnim merilom. Okrog sebe bi bil potreboval skupino aktivnih in sposobnih političnih ljudi, ki bi bili znani v politični praksi uresničevati njegove ideje. Toda dogajanje ga je prisililo v okoliščine, kjer mu ni preostalo mnogo drugega kot prepričevalna moč besede in meditacije. In prezgodaj je reči, da je bilo to premalo. To bo pokazala šele bodočnost.

Smešno bi bilo tudi zameriti ravno Kočbeku, če ni v vsem točno zadel pravega in ravnal vedno tako, kakor bi se nam zdelo, da bi bilo prav kajti o kom je mogoče reči, da je storil v tisti divji zgodovinski vihuri vedno samo tisto, kar je bilo — gledano zdaj iz daljave — edino pravilno? Mnogi so stiskali samo glavo med ramena in čakali, da vihra mine, in taki so danes najbolj zahtevni in strogi kritiki »zmot« in »pomot«, ki so jih delali baje tisti, ki so v tisti vihuri skušali reševati, kar se je rešiti dalo.

S tem seveda nečemo trditi, da je Kočbekovo politično meditiranje tako, da bi mu lahko v vsem pritrldili. Tako je npr. veliko preveč podcenjeval totalitarni značaj marksistične ideologije in si tudi ni bil popolnoma na jasnem o naravi stalniističnega boljševiškega režima. Toda v tem so se motili tudi Churchill, Roosevelt, Tito in še marsikdo, kot so pokazala leta od 1945 do Stalinove smrti. In razen tega: kdo ni tiste dni mnogo rajši prebiral vojnih poročil o napredovanju sovjetskih vojsk proti osrčju Hitlerjeve evropske trdnjave kakor pa s strahom razglabljal o naravi boljševizma. Človeška misel je pač močno pogojena od okoliščin.

Človek današnjih izkušenj se tudi ne more strinjati s Kočbekovim podcenjevanjem političnega pluralizma v obliki političnih strank in z njegovim skoraj otročje zaupljivim zanašanjem na možnost nazorskega pluralizma brez ekonomske in politične osnove. Toda to je bila v veliki meri krivda predvojnih jugoslovanskih režimov in politikov, ki so uničili svobodno strankarsko politično življenje in pretrgali tradicijo demokratič-

nega strankarskega življenja. Kočbek je ze spadal u generaciji, ki ni poznala več iz lastne izkušnje delovanja demokratičnih strank. L. 1929, ko je kraj Aleksander Oruaino zatri stranke in uvedel diktaturo, je bil se mladenec. Od tedaj v Sloveniji in v vsej Jugoslaviji ni bilo več nobene svobodno delujoče politične stranke. Kočbek tako ni mogel iz lastne izkušnje spoznati pomena političnih strank v demokratičnem sistemu in se je nagibal k temu, da je pripisoval njihovo vlogo nazorskim skupinam, kakor se je pac to tudi dogajalo pred vojno, ko so zaradi odsotnosti političnih strank postajale nazorske skupine nosilce političnih idej in se je politična misel skrivala v kulturno-literarne revije, ali pa se je morala uveljavljati samo ilegalno, preko posameznih aktivistov, ki so zadobivali zaradi nevarnosti, v kateri so delali, sij mitičnih junakov. Poleg tega je treba upoštevati, da je Kočbek človek, ki ima veliko zaupanje v človeka in v poštenje ter si kratkoma ni mogel misliti, da ne mislijo vsi tako iskreno kot on.

Priznati pa je tudi treba, da je Kočbek vse storil, kar je le bilo v njegovi moči — kot dokazuje »Listina« — da bi rešil za povojne razmere duhovno-kulturno avtonomijo slovenskega krščanstva in če je kdo kaj dosegel v tem pogledu, je bil to ravno Kočbek. Tako je bil kljub vsem očitkom vendarle tiste dni še največji realista med vsemi katoliškimi Slovenci. In kot vemo, je bil ravno on tisti, ki je tudi v povojnih razmerah najbolj dosledno in pogumno branil to avtonomijo.

»Listina« je, kot rečeno, tudi izraz Kočbekovega izvirnega duha in njegove življenjske filozofije. Ta njegova filozofija ni nekaj ustaljenega v obliki nekega sistema, ampak je dinamično spremljanje in podoživljanje vsega živega, od na-

rave do vojnega dogajanja, in iz vsega izvaja vedno nova spoznanja ter bogati z njimi svojega duha. Vedno spet se mu odkrivajo nove obsežnosti in globine življenja. Vse to opazuje in presoja v luči krščanske personalistične filozofije Maritaina in Mouniera. Toda njuno misel je Kočbek izvirno in odločilno dopolnil in obogatil na osnovi dejanskih izkušenj v tragičnih okoliščinah, in to je tista plat v Kočbekovih knjigah, ki je v nekem smislu najzanimivejša in najdragocenejša. A na žalost je tudi najmanj znana širši, kaj šele evropski javnosti. Kočbekova misel bi bila mogla veliko doprinesiti k sodobni krščanski in sploh življenjski filozofiji, če bi bila Evropi znana. In v tem je tragika Kočbeka kot misleca, da se to ni zgodilo — vsaj ne do danes. Tolažilo zanj pa je lahko to, da je povojna usmeritev krščanstva, zlasti po zaslugi II. vatikanskega cerkvenega zbora, dala prav njegovemu v dialog usmerjenemu duhu in potrdila tisto, kar je on od vsega začetka nakazoval.

Kočbekova »Listina« je zato ena tistih knjig, ki ne morejo manjkati v knjižnici slovenskega intelektualca. Ima pa zelo veliko povedati tudi preprostemu Slovincu, že z ljubeznijo, ki jo vseskozi razodeva zanj, v taki meri, kakor ne najdemo tega pri nobenem sodobnem slovenskem pisatelju. Kočbek kljub vsemu svojemu intelektualizmu in kljub velikim vizijam o bodočnosti nikoli ni izgubil iz oči našega preprostega slovenskega človeka, tistega, za katerega je šel v gozd in boj in v katerem je videl največjo konkretnost in največji smisel vsega osvobodilnega boja. To je bil boj za odrešitev slovenskega človeka iz njegovih stisk in tega se pri branju Kočbekove »Listine« spet zavemo v polni meri.

K. L.

V NEMSKEM KULTURNEM INSTITUTU

bo v petek predaval prof. Claudio Magris s tržaške univerze o nemški literaturi in o tipu »Sonderling« (Posebnca) v njej.

Predavanje bo na sedežu instituta v ulici Corneo 15 in se bo začelo ob 19. uri.

Predstava lahkotne komedije „Moje dete“

Letošnji repertoar Slovenskega gledališča v Trstu najbrže ni imel v prvotnem načrtu te lahkotne komedije, a se mora verjetno včasih prilagoditi trenutnim potrebam. Morda je narekovala to komedijo potreba po zelo lahkotni predstavi, pri kateri naj bi se gledavci nasmejali, pa čeprav delo nima kakšnih posebnih literarnih kvilitet.

Ob tej izbiri smo ponovno videli, kako je težko najti dramska dela, ki bi vsestransko zadovoljila občinstvo. Hennequinovo »Moje dete« so igrali in preigrali že mnogi slovenski odri v Sloveniji pred vojno, a predvsem amaterski odri; tržaški Radijski oder je imel to delo prav tako že ponovno na sporedu, verjetno tudi isti prevod Nade Konjediceve. Komedija je prepletena z najrazličnejšimi možnimi in nemožnimi situacijskimi komičnimi prizori, tu pa tam zablesti tudi besedna komika, zo drugi strani pa je seveda v njej toliko naivnosti, toliko nemožnosti in odmaknjenosti od realne verjetnosti, da se prisotnost gledavca osredotoči okoli igravcev in občinstvo več ne misli na zgodbo samo. Gledavec ve, da je pred njim na odru res igranje in se prizadevnosti iz srca nasmeje, kajti naivnosti in neverjetnosti je včasih le preveč. Samo če bi se posrečilo režiji dati predstavi tak hiter tempo, da bi glavni junaki ne imeli možnosti najmanjšega pomisleka v dogodkih, bi komedija tudi sodobnega gledavca zadovoljila. Zato pravimo, da ni lahko sestavljati repertoarja in repertoar potem tudi izvesti do konca. Gotovo pa bo tistemu delu občinstva, ki pravi, da gre »na veselico«, ko gre v gledališče, predstava ugajala. Vendar se zdi, da bi bolj odgovarjala resnosti strukture repertoarja, če bi bilo Moje dete na programu v predpustnem času, ko obiskovavec že nekako pričakuje kriččega humorja.

Režiser Adrijan Rustja je komedijo prenesel v novejši čas in ji je dal skupno s scenografom Demetrijem Cejem in kostumerko Anjo Dolencovo določeno stilno enotnost ki je prijetno učinkovala. Režiser je skušal dati ustrezní ritem, točnost situacijskih učinkov, seveda pa delu ni mogel dati in tudi ni skušal dati kake sodobne verjetnosti. Scenograf je smotrno razdelil pro-

stor in ga okusno opremil. Kostumerka pa je bila izvirna v kostumih, čeprav je morda v raztrganosti oblek po spopadu med junakom in ravnateljico nekoliko pretiravala, vendar je tudi ta raztrganost v slogu celotnega poudarka komike.

Nosivci glavnih vlog so svoje podobe z vso prizadetostjo oblikovali. Tako sta Stane Starešinič kot Alojz Milič ustvarila različna moža in zaživela tisto smečno in skoraj otroško naivno vlogo, ki jima jo je določil avtor. Se dosledneje in z večjim realizmom sta ustvarili verjetnejši, ali vsaj ljubejši podobi Mira Sardočeva in Lidija Kozlovičeva. Kljub šibkosti besedila sta mestoma zaživeli živa lika in sta jima dali na mnogih mestih obilico človeške topline in dobrote. Gotovo sta imeli lažjo nalogo v svoji ženski igri-vosti, saj z njo ženska bogati in osrečuje v vseh časih svojo okolico.

Zelo plastično podobo ravnateljice je ustvarila tudi Leli Nakrstova, Zlata Roroškova pa je v slogu komedije odigrala vlogo služkinje. Enako so svoje vloge rešili: Stane Razstresen, ki živo razgibava in poživlja dogajanje, enako Miranda Caharija, Silvij Kobal in Dušan Jazbec.

Gotovo bo v prihodnjih ponovitvah predstava dobila še izrazitejšo in še bolj tekočo podobo. Opozoril pa bi rad, da je treba več skrbí posvetiti lepemu jeziku. Kajti, če kdo, potem mora gojiti lep jezik gledališče. Pri tem ne mislim na izjavo, ki jo je pred nedavnim vodstvo gledališča objavilo in je v jezikovnem oziru res žalosten dokument slabe slovenščine, ampak mislim prav na odrski jezik. Tudi pri tej predstavi igravci preveč sekajo stavke in njih miselno celoto razbijajo. Beseda na odru ne poje. Prepogosto slišimo napačne naglase, napačno izgovarjavo samoglasnikov in podobno. Gotovo je wčasih to pri premierah zaradi tega, ker besedilo se ni v spominu povsem trdno. Vendar bi bilo treba posvetiti mnogo več skrbí pravilni slovenščini.

Tudi v Gledaliških listih ne bi smelo biti tako slabe slovenščine. V tem oziru tudi zadnja številka ni nič boljša. Kje naj potem še pričakujemo lep jezik?

J. P.

Spomini iz prve svetovne vojne

■■■ 49 ■■■■■ V RUSKEM UJETNIŠTVU ■■■■■ Inž.-J. R. ■■■

Skočil sem po njo. Ko prideva do bolnika, je bil tam tudi že ravnatelj in še par drugih ljudi. Bolnik jim je dajal navodila: sin naj gre po najlepšo lubenico, Tamara naj najde lonc kislega mleka, nato naj pripravi »tepluško«, kopalnico.

Ko je sin prinesel lubenico, mu jo je začel dajati v velikih kosih, bolnik pa jo je hlastno požiral. Povrh je spil poln lonc kislega mleka, gotovo vsaj liter in pol. Ko je to pospravil, je vstal, sin pa ga je ogrnil z ovčjim kužuhom, brez katerega ni bil nikdar v gozdu, kjer je navadno prenočeval pri volih. »Če ni prepozno, to mora pomagati,« je rekel in se dal voditi, da je zlezal na gorko krušno peč. Sin pa ga je še dobro odel.

In res ni bilo prepozno! Že čez kakšnih 10 minut je bil bolnik tako poten, da je kar teklo od njega. Vstrajal pa je na peči skoraj celo uro. Medtem je Tamara pripravila kopel in prinesla od doma par kosov perila. Do kopeli ni bilo daleč, saj je bila onkraj zida, a je bilo potrebno iti okrog hiše. Ko je stari rekel, naj mu pomagata, sta res oba poprijela, sin in snaha. Z veliko obzirnostjo sta ga pridržavala, da je zlezal s peči, in ga ljubeznivo vodila v kopel. Sin ga je posadil na klop v parilnem oddelku, ga slekel in še zлил vodo na razbeljeno peč, nato pa stekel ven in zaprl vrata. Iz parilnega oddelka je bilo slišati »buen, buen«, kar je pomenilo »dobro«. Nato je spet poklical sina, naj zlije še drugi vrč vode na peč. Potem se je iz parilnega prostora slišalo samo še, kako se stari

tolče z dlanmi po nogah in kamor doseže. Dolgo je trajalo, preden se je spet pokazal pri vratih in dobil v enem pljuskcu celo vedro mrzle vode na trebušno polovico in takoj še drugo vedro na hrbtno stran. Sin ga je potem zavil v rjuho in ga nežno otiral. Tamara je med tem pripravila posebnega čaja in mu ga prinesla v kopel. Kmalu po poldnevu je Čumak st. končno prišel iz kopeli ves preroben, popil še čaja, nato pa se napokal »mamalige« in »brinze«. Eno urico je počival na klopi pred konjušnico, nato pa vzel sinov ovčji kožuh in šel v gozd k svojim volom. Ravnatelj pa mi je rekel: »Ste videl, kako se zdravijo ljudje, ki so navajeni na prirodu? Čumak bi najraje celo pozimi spal v gozdu!« Čez par mesecev je imel dopolniti 84 let.

Neki dan, koncem avgusta, sta se pojavili že pred 10. uro pred ravnateljevim stanovanjem v spremstvu 6 kozakov dve kočiji, iz katerih je izstopilo 6 moških: postaven gospod, kateremu se je po držji in par zlatih robah na obleki poznalo, da mora biti nekaj več, trije so bili trebušasti, eden višji častnik, mislim da je bil polkovnik, šesti pa je bil mlad in zelo lep praporščak. Očitno so jih pričakovali, ker so že dva dni nekaj pekli in znašali skupaj. Vrh stopnic jih je pričakovala barinja Nina Dimitrijeva v svojem najlepšem okrasu, Nikolaj Stepanovič pa jih je sprejel v vzožju stopnic. Cela družba se je slovesno podala v salon na levo, kozaki so pozdravili in odpekotali proti konjušnici in tja so zapeljali tudi kočiji. (Dalje)

41 Pokristjanjenje Slovencev N. II.

Našempljeni v črne, kosmate živalske kože in maske pa so lahko napadali Hori tudi v zimskih nočeh prav tako neovirano kot v poletnih. Seveda pa se je lahko tudi zgodilo, da so pustili v toplih nočeh kožuh doma in si nataknil samo kosmate maske z rogovi, drugače pa napadali skoro nagi. Tako je lahko Tacitov opis točen samo, kolikor se nanaša na boje v poletnih nočeh.

Da pa pri bojni uniformi Horov niso manjkali rogovi, namiguje Tacitov izraz »infernum adspexitum« (peklenski prizor), pa tudi izraz »truces insitae« (prirojena okrutnost), s čimer nedvomno pretirava. Jasno pa je, da je moral iti zloveščji sloves o korantih res daleč naokrog, če je segel preko vse Germanije celo do Tacita v Rimu.

Tacitova omemba posebne energije Hariosov, »po kateri prekašajo druga ljudstva«, pa nam dokazuje, da je šlo za poseben, gotovo religiozno pobarvan fanatizem, torej za nekako versko skupnost korantov, kar spet odgovarja vsemu, kar vemo o njih. Ravno za verske sekte je že od nekdaj značilna posebna življenjska energija, pa tudi posebna bojna vnema. Tudi tu se torej izkaže Tacitov opis kot zanesljiv.

O istovetnosti Slovencev in korantov s Helvaeonasi in Hariosi bi mogli morda še imeti kak dvom, če bi se bili ti dvoji kdaj pozneje pojavili v zgodovini popolnoma ločeno. To pa se ni zgodilo, čeprav si ni mogoče misliti, da bi bili Hari kar na lepem spet izginili s sveta, posebno glede na njihovo

izredno življenjsko energijo. Zato je tembolj verjetno, da jih najdemo v poznejših stoletjih spet v Slovincih in korantih, točno v isti vlogi kot prej, pri čemer so se koranti ali Hori spet odlikovali s posebno energijo in odločnostjo, kot bomo videli.

Poleg Hariosov in Helvaeonasov navaja Tacitus, kot že omenjeno, še plemena Manimos, Elisios in Nahanarvalos. Teh petero plemen je bilo po njegovih podatkih najpomembnejših v lugijski zvezi. Seveda pa je veliko vprašanje, če tudi pri Manimosih, Elisiosih in Nahanarvalosih ne gre le za kake sinonime za Hare in Solvende, kajti o nobenem teh treh plemen se ni pozneje nikoli nič več slišalo. Manimos je morda pomenilo kak pojem v zvezi z besedo mann — mož, npr. mannamót — ljudski zbor (pri volitvi kneza ali tudi drugače, ker je temeljil, kot kažejo tudi poznejše pravne razmere v Karantaniji, ves pravni in vladni sistem Solvendov ali Vandalov na ljudskih večah). Beseda Elisios pa predstavlja morda le prvi zlog narodnega imena Solvendi ali Selvendi, lahko pa pride tudi od besede vel — veljaven, bogat. Nanašala se je morda na sloves o bogatih solvendskih svobodnih kmetih — naseljencih, saj so morali imeti na osvojeni zemlji velike grunte. Lahko pa tiči v njej čisto enostavno le beseda sel — selitev, glede na to, da se je vandalsko ljudstvo še stalno premikalo naprej in poseljevalo nove pokrajine proti Galiciji in dalje na vzhod in jug. (Dalje)

GOSPODARSTVO

SKUPNI EVROPSKI TRG NAJHITREJE NAPREDUJE

Države Skupnega evropskega trga (Nemčija, Francija, Italija, Belgija, Holandska in Luksemburg) so imele l. 1966 proizvodnjo, katere skupna vrednost je znašala 323 milijard dolarjev. Pred njimi so bile samo Združene države s proizvodnjo v vrednosti 751 milijard dolarjev. Sovjetska zveza je bila na tretjem mestu. Vrednost njene proizvodnje je znašala 240 milijard dolarjev. Na četrtem mestu je EFTA (vrednost proizvodnje 171 milijard dolarjev).

Kar pa zadeva izvoz, je bil na prvem mestu Skupni evropski trg, ki je izvozil blaga za 52,7 milijard dolarjev. Ameriški izvoz je bil več kot polovico manjši: 28,5 milijard dolarjev. V primeri s tem je bil sovjetski izvoz naravnost malenkosten — le za 8,2 milijard dolarjev. Države EFTA so izvozile za 30,1 milijard dol.

V desetletju 1956-1966 se je povečala vrednost proizvodnje v državah Skupnega trga — vzeto v celoti — za 63%, v Združenih državah za 45%, v državah EFTA za 41% in v Sovjetski zvezi za 37%. Izvoz pa je v tistem času narastel: iz držav Skupnega trga za 163%, iz Združenih držav za 58%, iz držav EFTA za 81% in iz Sovjetske zveze za 39%.

Še vedno pa so Združene države daleč pred Skupnim trgovom, kar zadeva vrednost povprečne proizvodnje na enega prebivavca. V Združenih državah je odpadla na 1 prebivavca vrednost 3812 dolarjev, v državah Skupnega trga 1764, v Sovjetski zvezi 1030 in v državah EFTA 1820. Kljub tej veliki razliki je očitno, da področje Skupnega evropskega trga hitreje napreduje kakor vsa druga velika skupna gospodarska področja.

OBVESTILO ŽIVINOREJCEM

Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo sporoča rejcem krav molznic, da bo s sredstvi, ki jih je dal na razpolago deželni urad za kmetijstvo in gozdarstvo dežele Furlanije - Julijske krajine (poseben program za živinorejo 1966 - 652 R), nudilo nakazila za prejem močnega krmila za krave molznice s 50 odst. prispevka.

Nakazila bodo lahko dvignili na pokrajinskem kmetijskem nadzorništvu v Trstu - Ulica C. Ghega 6. Nakazila bodo lahko dvignili samo živinorejci, katerih goveda so podvržena »kontroli mleka«. Za omenjene krave bo danih 75 kg močnega krmila na glavo.

Od 18. maja dalje in dokler ne bo izčrpana v ta namen razpoložljiva vsota, bodo dana nakazila rejcem za krave, ki niso podvržene kontroli mleka in sicer po 50 kg na glavo.

Cena močnega krmila je 6.300 lir za stot; vsota, ki jo plača živinorejec (50 odst.), znaša 3.150 lir za stot.

OBCNI ZBOR SGZ

Slovensko gospodarsko združenje iz Trsta sklicuje svoje člane na 9. občni zbor, ki bo v nedeljo 28. maja t. l. ob 8. uri po prvem sklicanju ali ob 9. uri istega dne, če bo potrebno drugo sklicanje. Zborovanje bo v dvorani Tržaške zbornice za trgovino, industrijo in kmetijstvo v Ulici S. Nicolò 5.

—0—

RAZSTAVA SLOVENSkih LJUDSKih NOS

Do 10. maja je bila odprta razstava »Slovenska kmečka noša« v Novem mestu. Razstavljene so bile ljudske noše iz 19. in iz začetka tega stoletja, predvsem kmečke. Razstavo je priredil Slovenski etnografski muzej. Že prej je doživela zelo lep uspeh v Ljubljani. Težko pa se da zagovarjati dejstvo, da so preimenovali »ljudsko nošo« v »kmečko nošo«.

Srečka na podstrešju

Riše ANDREJ NOVAK

Piše TONE FORNEZZI

9. Pik se je skodoželjno hihital.

»Kaj se pa režiš, ti s tvojim starim železom!« se je razkoruzil Danko.

»Ti bi lahko odprl servis za stare dov tipe. Mor-da bi pa neslo,« se je norčeval Pik.

»Glistal« je siknil Danko v Pika, ker je vedel, da ga bo tako užalil.

»Spet se pripravata. Molčital! Nekaj se mi je

zabliskalo!« ju je prevpil Marko in se pri pričji globoko zamislil.

Oblomknuli so. Danko in Pik sta zvedavo str-mela v Marka, ki je tako napeto tuhtal, da so se mu kar lasje postavili pokonci.

»No, kaj?« je nečakano silil Pik.

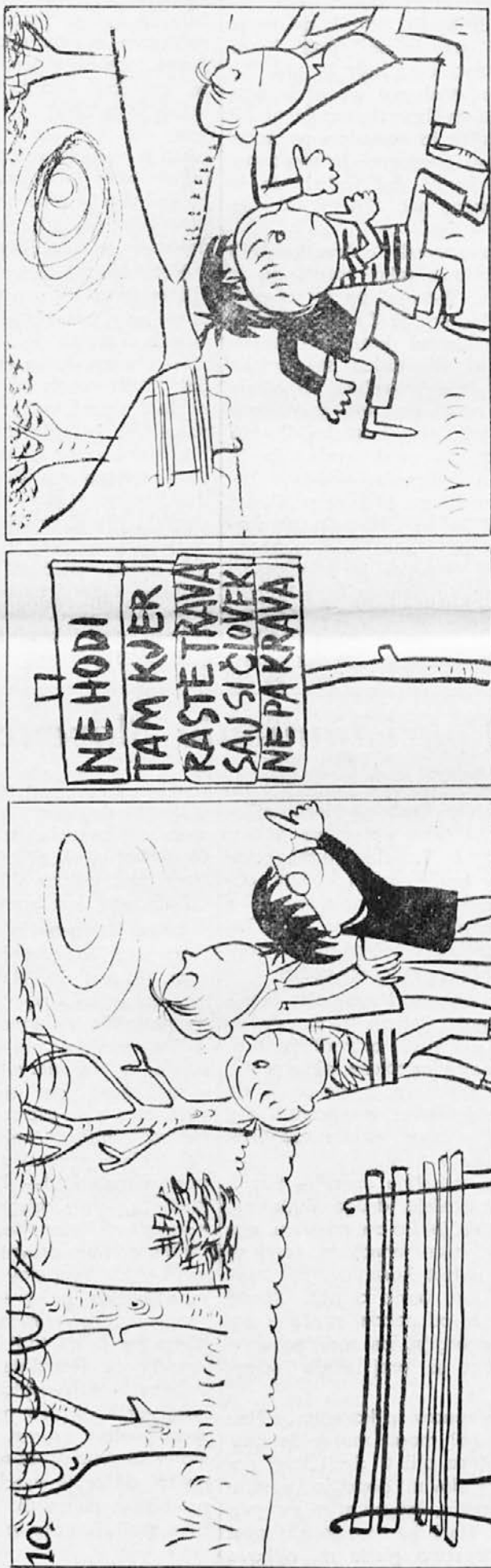
»Pst!« je rekel Marko in položil prst na usta! »Jutri vama povem, ko bom vse dobro premislil.

Danes bomo kupili srečko. Zapiši! Jutri gremo po srečko.«

»No prav,« je dejal Pik malce razočarano, po-tem pa vzkliknil: »Ampak srečko bom kupil jaz!«

»Zakaj pa ravno ti, nesreča?« je oporekal Dar-ko.

»Gremo v park, tam bomo odločili!« je odločil Marko in vstal.

10. Ustavili so se ob nizki živi meji, ki je tekla med belo potko s škripajočim peskom in zeleno livado.

»Poslušajta, večna prepirljiveca! Zelo važno je, kdo bo kupil srečko, od nje je veliko odvisno. Kupiti jo mora seveda tisti, ki ima najboljši sreč-no roko.« je pomenljivo govoril Marko.

»Najbolj srečno roko imam jaz, ker vedno do-

bivam pri Crnem mačku!« se je zadržal Pik.

»Seveda, ker goljufaš! Crnega mačka ima za-znamovanega,« je ugovarjal Danko. »Saj ga po-znam, sleparja. Ti že ne boš kupoval srečke!«

»Morda on, morda ti, morda jaz!« ga je prekri-nil Marko. »Izkazalo se bo, kdo ima najbolj sreč-no roko. Tekmovali bomo. Kdor najde prvi štiri-peresno deteljico, bo izbral srečko! Velja?«

»Velja!« sta navdušeno pritrdila Danko in Pik. »Ampak fanta, samo ob poti. Ne na travo! Po-glejta na tablo!«

Vsi trije so se glasno zasmeli.

»Torej pazita! Ko preštejem do tri, začnemo. Eden, dva, dva in pol, tri!«

Zaprašili so se v travo ob robu poti.